

Obsah

VIII. Rímská literatura / 1	XI. Čínská a čínské vlny / 1
VII. Řecká literatura / 1	XII. Křesťanská literatura / 1
VI. Křesťanská literatura / 1	XIII. Úvod a závěr / 1
V. Křesťanská literatura / 1	XIV. Rozšířující literatura ke kap. IV / 1
VIII.a Recepce řecké literatury / 1	XV. Rozšířující literatura ke kap. V / 1
Text: např. Matouš Kohout: Choteray / 1	XVI. Křesťanská literatura / 1
Text: z legendy Osvobození světa Cicerona / 1	XVII. Rozšířující literatura ke kap. VI / 1
Rozšířující literatura ke kap. VIII / 1	XVIII. Rozšířující literatura ke kap. VII / 1
Předmluva / 1	XIX. Rozšířující literatura ke kap. VIII / 1
Motto / 13	XX. Dílo a nový význam (Odveta) / 1
Gramatické názvosloví / 15	XXI. Rozšířující literatura ke kap. IX / 1
I. Význam latiny / 23	
I.1 Předchůdci latiny jako mezinárodního jazyka / 23	
I.2 Latina jako mezinárodní jazyk / 23	
I.3 Výchozí jazyk pro rozvoj moderních jazyků / 24	
I.4 Latina ve slovní zásobě světových jazyků / 25	
I.5 Latina jako základ odborné terminologie / 28	
I.6 Latina jako nositel antické kultury / 29	
I.7 Budoucnost latiny / 31	
I.8 Pojmy recepce – tradice – dědictví – vliv antiky / 32	
Rozšířující literatura ke kap. I / 37	
II. Charakteristika a vývoj latiny / 39	
II.1 Latinská abeceda – pravopis a výslovnost / 41	
II.2 Výslovnost restituovaná a výslovnost vžitá v našich zemích / 41	
Text: z díla M. Tullia Cicerona, O řečníku / 46	
II.3 Základní změny ve středověkém pravopisu a středověká slovní zásoba / 46	
Text: ze zakládací listiny Univerzity Karlovy / 48	
Rozšířující literatura ke kap. II / 49	
III. Používání latiny a řečtiny v nové době / 51	
III.1 Přepis latinských a řeckých slov do světových jazyků a češtiny / 51	
III.2 Dodnes používané latinské zkratky / 53	
III.3 Řecká alfabet a její přepis latinkou / 57	
III.4 Římská vlastní jména / 58	
III.5 Deklinace latinských a řeckých vlastních jmen v češtině / 58	
Rozšířující literatura ke kap. III / 61	

IV. Číslovky a číslice /63

IV.1 Římské číslovky a číslice /63

IV.2 Číslovky v odvozeninách a složeninách /63

Rozšiřující literatura ke kap. IV /65

V. Kalendář a jeho vývoj /67

V.1 Římský kalendář /67

Text: z Ovidiova Kalendáře (Nový rok) /71

V.2 Další vývoj kalendáře /71

Text: náhrobní nápis Martina Petzorida /72

Rozšiřující literatura ke kap. V /73

VI. Základní latinské slovníky a příručky /75

VI.1 Latinské slovníky německé, anglické, italské,
francouzské a španělské /75

VI.2 Latinsko-české slovníky /77

Příklad hesla z Latinsko-českého slovníku

(Pražák, Novotný, Sedláček) /78

Příklad hesla ze Slovníku středověké latiny /79

VI.3 Edice a elektronizace textů antických autorů /80

VI.4 Překlady antických děl do češtiny /81

VI.5 Výběr z novějších českých (nebo do češtiny přeložených)
encyklopedií, kulturních slovníků a souborných prací /86

VI.6 Výběr z cizojazyčných encyklopedií, kulturních slovníků
a souborných prací /87

VI.7 Bibliografie řeckých a latinských studií u nás /89

VI.8 Světová bibliografie /90

VI.9 České časopisy o antice a latině /91

VI.10 Zahraniční časopisy o antice a latině /92

VI.11 Muzejní sbírky v našich zemích /93

Rozšiřující literatura ke kap. VI /94

VII. Náboženství /95

VII.1 Římské náboženství a mytologie /95

Text: z Hyginových Bájí (Paridův soud) /98

VII.2 Recepce antické mytologie /99

VII.3 Latina a křesťanství /102

Text: z Vulgáty (z Lukášova evangelia) /102

Rozšiřující literatura ke kap. VII /103

VIII. Literatura /105	
VIII.1 Římská literatura /105	
Text: z Ovidiových Metamorfóz /107	
VIII.2 Recepce římské literatury /108	
Text nápisu Matouše Kolína z Chotěřiny /108	
Text: z legendy Crescente fide Christiana /110	
Rozšiřující literatura ke kap. VIII /110	
IX. Divadlo /111	
IX.1 Římské divadlo /111	
Text: ze Senekovy tragédie Faidra /112	
IX.2 Recepce římského divadla /114	
Text: J. Racine, Faidra /115	
Rozšiřující literatura ke kap. IX /116	
X. Řečnictví /117	
X.1 Římské řečnictví /117	
Text: z Quintilianova díla Učebnice řečnictví /118	
X.2 Recepce římského řečnictví /118	
Text: z díla Bohuslava Balbína Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště českého /119	
Rozšiřující literatura ke kap. X /120	
XI. Historiografie /121	
XI.1 Římská historiografie /121	
Text: z autobiografie císaře Augusta Činy božského Augusta /123	
XI.2 Recepce římské historiografie /124	
Text: z díla kronikáře Kosmy Kronika česká /125	
Rozšiřující literatura ke kap. XI /126	
XII. Právo /127	
XII.1 Římské právo /127	
Text: z díla římského právníka Gaia Učebnice práva /128	
XII.2 Kanonické právo /129	
Text: z Kodexu kanonického práva (1983) /130	
Rozšiřující literatura ke kap. XII /131	
XIII. Filosofie /133	
XIII.1 Římská filosofie /133	
Text: z Ciceronova spisu O povinnostech (úvod) /134	

XIII.2	Recepce antické filosofie /136
	Text: z Descartových Principů filosofie /137
	Rozšiřující literatura ke kap. XIII /138
XIV.	Latinské nápisy /139
	XIV.1 Římské nápisy /139
	Text: Vergiliův epitaf /141
	XIV.2 Recepce římských nápisů /141
	Text: náhrobní nápis z Pothieres /144
	Rozšiřující literatura ke kap. XIV /145
XV.	Výtvarné umění /147
	XV.1 Římské výtvarné umění /147
	Text: z Pliniova díla Dějiny přírody /148
	XV.2 Recepce antického výtvarného umění /149
	Rozšiřující literatura ke kap. XV /151
XVI.	Stavitelství /153
	XVI.1 Římské stavitelství /153
	Text: z Vitruviova díla O architektuře /154
	XVI.2 Recepce antických stavebních stylů a prvků /154
	Rozšiřující literatura ke kap. XVI /155
XVII.	Hudba /157
	XVII.1 Antická hudba /157
	Text: z Boëthiova díla O učení hudbě /158
	XVII.2 Recepce antické hudby /158
	Text: Studentská píseň Gaudeamus igitur /159
	Rozšiřující literatura ke kap. XVII /160
XVIII.	Přílohy /161
	XVIII.1 Magisterská sponze (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /162
	XVIII.2 Bakalářský diplom (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /164
	XVIII.3 Magisterský diplom s vyznamenáním (Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta) /166
	XVIII.4 Přehled římských císařů /168
	XVIII.5 Římské dějiny v datech /171

Predloha XVIII.6 Anotovaný rejstřík antických jmen vyskytujících se
v jednotlivých kapitolách /192
Obrazová příloha /283

Rejstřík neantických jmen /291

Na počátku této publikace byla učební pomocíka *Orbis Romanus et Latineus*, následně určená učeným pro potřeby kurzu Základy humanismu vedeného při Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, v němž byly studené připravovány na přijímací zkoušky na vysoké školy. Při výuce v tomto kurzu bylo si uvědomováno, jak potřebná je publikace podobného typu nejen pro tento jednotlivý kurz, ale i pro vysokoškolští studenty především humanitního zaměření. A tak se zrodilo skriptum s různým názvem, vydání Pedagogické fakulty UK v roce 1957. Sloužilo nejen našemu studenstvu, ale i širší odborné veřejnosti, u níž – jako první text v četně podávající sochařsky stručný výkaz do daného tématu – nalezlo pozitivní ohlas a bylo rychle rozsebané.

Současná jsem byla žádoucí o rozšíření textu, proto jsem se rozhodla text přepracovat. Použila jsem několik oddílů z kapitol I.8 Pojmy recepce – tradice – dědicové – vliv antiky, III.2. Docela používajíc latinské zkratky, V.La Latinské slovníky německé, anglické, italské, francouzské a španělské, V.Lb Slovník latinských osobností a autorů, V.Lc Výběr z cizojazyčných výročníků a žurnálů, V.Ld Slovník významů v antice + latince, V.Lu Muzejní sbírky

Poznámka k přepisu antických výrazů

V přepisu latinských termínů a jmen se přidržujeme nejnovějších Pravidel českého pravopisu z roku 1993 (srov. kap. III.1), kde především v počeštěných formách typu *Julián*, *Británie* délku pravidelně označujeme, ale v latinských podobách (*Julianus*, *Britannia*) ji neuvádíme, pokud nejsou přímým příkladem z antiky (psáno kurzivou). Ve shodě se Slovníkem středověké latiny a s edicemi středověkých pramenů v pozdější latině neoznačujeme délky ani v citátech.

V přepisu z řečtiny rozlišujeme dlouhé vokály *tam*, kde byly i v alfabetě zaznamenány samostatnými písmeny: na rozdíl od zmíněných Pravidel tedy píšeme dlouhé é (řecké éta: *Élektra*) oproti krátkému e (*epsilon*: *Erós*), dlouhé ó (ómega: *Platón*) oproti krátkému e (*omicron*: *Odysséus*) a také označujeme řecké ou délhou (*Plútarchos*). Jména bohů a bohyň se snažíme ponechávat v antické podobě (*Athéná*), odvozené výrazy (*novoplatonismus*) a pojmy všeobecně známé (Atény) počešťujeme. Výjimkou jsou slova *filosofie* a *teosofie*.